

Tidtabell

*för
perforering*

Erik Lindgren

Posthistoria från några lantpostkontor i Dalarna

Innehåll

	sid
Förord	1
Hedemora	3
Garpenberg	9
Dala Finnhyttan	11
Dala Husby	13
Vikmanshyttan	17
Dådran	19
Bingsjö	20
Avradsberg	22
Hansjö	22
Bengtsheden	24

Copyright Erik Lindgren

Posthistorisk skrift 392

Dagar.	An- komst, kl.	Af- gång, kl.	f. m. eller e. m.	Ny- mil.	Postanstalter och skjutsstationer.	(Denna spalt läses nedifrån och uppåt.)			
						Dagar.	An- komst, kl.	Af- gång, kl.	f. m. eller e. m.
					<u>687 II</u> <u>Eurvikens - Dådrans</u> (Från den 1 oktober 1903)				
O. F.	3,30	en			Eurvikens posten	M. O. F.	10,30	-	en
O. F.	7,0	en	2,2		Dådrans posten	M. O. F.	-	7,0	en
<i>Se i: MD / B.</i>									

Förord

I min strävan att försöka berätta något om postens utveckling på svensk landsbygd försökte jag till en början att gå fram häradsvis. Det resulterade i några böcker om småländsk posthistoria. Läsa-önskan att få uppgifter om enstaka orter eller om orter utmed järnvägar förde mig efter några år från mitt ursprungliga indelningsätt.

Inspirerad av Bertil Lundén och Lars-Erik Lundin genom böckerna "*Falu-bygdens posthistoria*" och "*Tuna-bygdens posthistoria*" tillverkade jag i början av 1995 bl a häftena 259, 263 och 264 med blickar på postens utveckling i Leksands, Sätters och Gagnefs kommuner. Avsikten var att fortsätta på motsvarande sätt med andra delar av Dalarna sedan jag fullföljt tankarna om andra skrifter varom önskemål kom från läsare.

Jag arbetade bl a med praktisk hjälp av Ture Karlsson i Postens centralarkiv samt med tillgång till mitt privata arkiv. Detta förvgrades i postkontorets källare i Växjö men måste till största delen på grund av platsbrist där hastigt skickas till Postens centralarkiv i oktober 1995. Vissa rester blev kvar i Växjö.

Min tanke hade varit att på sikt skriva något om varje postanstalt i Sverige utanför stadsområden. Genom bl a lån från Centralarkivet ur det översända materialet kunde avsikten börja fullföljas tills Centralarkivet avvecklades och dess innehåll överlämnades till Riksarkivet. Jag fick senare veta att Växjödelen hade magasiniserats på Postmuseum. Efter hösten 1999 finns den tillgänglig där för besökarens studium på platsen.

De oordnade delar av arkivet som blev kvar i Växjö kunde jag efter en lång tid börja bearbeta så att slumpvis valda områden av i framför allt södra delen av landet behandlades kortfattat i nya häften.

Ändå finns många hundra landsbygdspoststationer, som jag inte berört i något sammanhang. Detaljer om dem döljs naturligtvis i det till Riksarkivet överförde originalmaterialet men några går att hämta ur mina avskrifter eller kopior som finns hos Öja hembygdsförening.

Material som jag efter hand har hämtat där, har kommit till användning i en rad småskrifter. I materialet finns en kapsel, märkt "Dalarna". Det mesta däri har jag förut berört i något sammanhang men helt outnyttjade tycks några kuvert vara. På motsvarande sätt har jag uppgifter från ett litet antal obehandlade i flera andra län.

Det lilla materialet från var och en av dem är ju bara fragment av deras historia och orterna är mycket spridda. Jag får väl berätta någon episod från var och en av dem som exempel på händelser av skilda slag som på ett eller annat sätt kan ha historiskt intresse för postens utveckling.

Det blir åtskilliga hopp i geografin när jag så långt krafterna räcker försöker ägna detta och ett antal följande häften åt de "överblivna" poststationerna. Med hjälp av anteckningar om diarie- eller arkivnummer i den löpande texten hoppas jag att intresserade läsare kan få mera information med kompletterande detaljer från Postmuseum eller från Riksarkivets Arninge-del. I de sistnämnda lokalerna förvaras numera de handlingar, som tidigare fanns i postens centralarkiv, åtskilliga tusen hyllmeter.

Det är väl en ren slump att det i Växjö kvarblivna materialet från Dalarna berör orter som fått egna postanstalter under en långt utbredd tidsperiod, 1638 - 1942. Ur detta lilla material presenteras här orterna i kronologisk ordning efter deras tillkomst, med undantag av Dalafinnhyttan, som jag låter komma i direkt anslutning till Garpenberg. Jag har till det första avsnittet även hämtat vissa uppgifter ur Ernst Grapes bok *"Postkontor och Postmästare"*.

Stavningen av poststationernas namn har ändrats i flera fall, särskilt för dem med förleden Dala. Åt sekreteraren i poststyrelsens första byrå, postdirektör Erik Gustaf Lanng, uppdrogs att göra en översyn av denna fråga i samarbete med Ortnamnskommissionen. Han redovisade efter ett omfattande remissförfarande ärendet i en promemoria den 19 november 1938. Om utredningen av de hundratals fallen har jag berättat i posthistorisk skrift 19. Här skall jag blott beröra frågan om den nämnda förleden.

Gällande regler för bildandet av sammansatta ortnamn visade bl a följande: *"Om förleden utgörs av namnet på ett landskap, ett län, ett härad eller en kommun och har tydlig genitivform, förenas det ej med huvudordet medelst bindestreck, t ex Närkes Lillkyrka. I andra fall används bindestreck, t ex Dala-Floda, Norsjö-Vallen"*. Postmästare Jakob Axel Norelius i Hedemora anförde synpunkter på detta, som framgår i avsnittet om Dala Husby, men till detta togs ingen hänsyn. Justeringarna genomfördes i anslutning till att en ny postanstaltsförteckning gavs ut den 15 maj 1939.

För läsarnas synpunkter på denna skrift är jag tacksam.

Växjö i juni 2000.

Erik Lindgren

Blåbärsvägen 4
352 45 VÄXJÖ

Hedemora

Som regel har jag inte ägnat större tätorter något utrymme i mina försök till posthistorisk skildring. Undantag, som i detta fall, har jag gjort, när jag stött på material som jag funnit intressant genom att det avvikit från det normala. Lokala forskare torde ha möjlighet att var och en i sin egen stad med tillåtelse till forskning i lokala postarkiv göra för varje ort intressanta studier.

För Hedemora skall jag här utöver standarduppgifter som postkontorets tillkomst och några av dess ledare ägna mig åt två detaljer, uppgifter som jag dels hämtat från Teodor Holms välkända excerpter och dels från Postens personaltidning. Men först en liten ram kring postkontoret.

Det torde ha öppnats år 1638, möjligen redan 1636 i samband med det svenska postverkets formella födelse. Till postmästare utsågs Christopher Hansson, vars fullmakt är daterad 6 september 1638. Av denna framgår ändring av hans lönevillkor. De var ringa men han försörjde sig som kopparslagare.

Hans efterträdare var Anders Olofsson Schuttman. Dennes änka Elisabeth Persdotter fick behålla tjänsten tills hon år 1697 på egen begäran på grund av ålderdom fick överlämna den till sonen John Granberg. Han var rådman och hade länge biträtt modern med postarbetet eller kanske rent av skött detta åt henne.

När Granberg tagit sig av daga i december 1704, fick hans änka ett nådeår, varefter Anders Barck tog över. Dennes efterträdare 1710, Jakob Hülphers, fick uppleva den oroliga tiden 1718 med förening av gästgiveriet och postens förvaltning. Systemet sattes ur funktion redan efter Karl XII:s död och det är tveksamt att det ens tillämpades i Hedemora.

Jakobs son Nils Hülphers tog över 1744, följd efter 19 år av Johan Henrik Lundh. Bland den långa raden av följande postchefer i Hedemora kan nämnas Gustaf Ulric Adlerstam (1831-1840). Med hustrun Ottiliana Norberg fick han tolv barn, av vilka Linus blev postmästare i Arvika och Gustaf Mauritz i Ljungby. Det yngsta barnet, dottern Maria Josefina, född 1821, förvärvade som biträde åt postmästare Salomon August Heurlin i Strömsholm tillräckliga kunskaper för posttjänsten.

Av postmästare Heurlin fick Maria Josefina Adlerstam ett intyg den 23 september 1863 om att hon hade *"utmärkt sig för synnerlig ordning, omtanke och noggrannhet"*. Möjligheten för kvinnor att få befattning som poststationsföreståndare öppnades efter behandling i regeringen av en under 1863 års riksdag utarbetad skrivelse att föreslå statsanställning av kvinnor, eftersom inte alla *"kunde erhålla den verkningsskrets, som i äktenskap är dem anvisad"*.

Mera om detta har jag nämnt i posthistorisk skrift 278 om posten i Ydre härad. Maria Josefina bifogade postmästare Heurlins ovan nämnda intyg till sin ansökan att bli föreståndare för poststationen i Sund. Hon antogs och blev därmed pionjär såsom den första kvinnliga poststationsföreståndaren i vårt land.

Postmästarlängden i Hedemora omfattar många andra namn. Med varierande terminologi under mellantiden finns nu ett postkontor i Hedemora med ansvar för service till ca 8300 hushåll inklusive dem med postadress Vikmanshyttan, Dala Husby, Garpenberg, Stjärnsund och Långshyttan. För de tre förstnämnda finns separata avsnitt i denna skrift (sid 17, 13 och 9).

Under Magnus Palmgrens period som postmästare i Hedemora (1793-1797) inträffade ett rån, åt vilket jag skall ägna några rader genom att här citera ett utdrag ur Teodor Holms omfattande samling excerpter ur Riksarkivet. Det är ett brev till konungen från landshövdingen i Falun i juli 1793 angående *"poströveri av soldaten E J Stare på vägen Säter-Hedemora"*.

Theodor Holm, under en tid postmästare i Liljeholmen (posthistorisk skrift 310), använde en mycket stor del av sin fritid till att på Riksarkivet läsa handlingar rörande posten. Han gjorde anteckningar och avskrifter, många i stenografi, vilka har skrivits ut och bevarats som en skatt, tillgänglig för forskare. Tyvärr är det endast undantagsvis som jag har begagnat mig av dem, eftersom de till största delen berör en tidsperiod som ligger före den, åt vilken jag har ägnat mitt intresse. Detta har koncentrerats på perioden från 1861, då vi fick våra första poststationer efter ett riksdagsbeslut i mars 1860. Det krävs tillgång till hela samlingen Holms excerpter för att kunna följa upp ett enskilt ärende och därför kan jag inte göra några kommentarer eller berätta en eventuell fortsättning på den händelse som skildras i brevet nedan. Jag väljer ändå att återge det, dock med moderniserad stavning, för att ge en liten tidsbild av den tidens redovisning från landshövding till konung. Brevet som inkom till konungens kansli den 31 juli 1793, föredrogs i högsta domstolen den 5 augusti *"och skulle avlämnas till Justitienskanslern"*.

"Den 22 i denna månad, klockan 11 om aftonen tilldrog sig den här i orten eljest ohörde händelse, att den ifrån Falun och Säter avgångne, samt till Stockholm och de fleste södre orter destinerade post, blev å allmänna landsvägen emellan Sätters och Hedemora städer rövad av en ridande okänd karl, sedan han med en yxa givit postföraren ett hårt slag i huvudet. Så snart jag nästlidne tisdags morgon, genom en extrapost ifrån Hedemora erhållit därom underrättelse, fogade jag med samma extrapost de skyndsammaste och kraftigaste anstalter till missgärningsmannens gripande, och postväskans återfående, genom alla vägars, älvars och broars besättande, samt närgränsande allmoges uppbådande, och drevkalls anställande, över skogar och ångar.

Av hästspåret, som särskilt noga efterföljdes genom skog och mark, ficks någon misstanke uppå en, vid pass en mil därifrån, i Norshytte by boende soldat vid Kungl. Västmanlands Regemente, vid namn Eric Johansson Stare, och vilken misstanke ej litet därigenom ökades, att hans grannar och hustru igenkände yxan, varmed han slagit postföraren, och därinvid efter sig tappat, såsom Stare tillhörig.

Han fängslades genast; men efter sex timmars förhör, samt enständigt nekande, äntligen vidgick, att han detta grova brott förövat, samt sedermera under noga bevakning, i skogen på trenne särskilda ställen, utvisade var han i jorden, under mossor och snar, såväl nedgrävt och förvarat postväskan, en halv fjärdingsväg därifrån breven och en halv mil åt en annan sida penningarna, att, utom hans egen anvisning, intetdera någonsin kunnat återfinnas.

Så mycket jag ännu under biträde av Postinspektoren Fabritius i Falun, som sig ock på stället genast inställde, kunnat av de uppräknade penningarna och hopsamlade, ehuru till en del mycket sönderrivna, och nästan allmänt öppnade breven, inhämta, är allt tillrättakommet, så att av penningarna, utgörande tillhopa 3171 Rdr 29 sk, 4 rst, som i några och tjugo brev varit inneslutna, icke mera än 19 kmt synes brista. Stare är nu fängslad och till Landsfängelset insänd; och har jag i dag tillskrivit vederbörande häradshövding, att genast över honom urtima ting hålla. Vilket allt jag ansett min skyldighet fordra att Eders Kungl. Majestät i underdånighet vid handen giva.

Med djupaste undergivenhet osv. Falun och Hushagen den 25 juli 1793.

*Joh.P Nordin
/Magnus Hellsén"*

En av de många postmästarna i Hedemora, Jonas Lindstedt (1841-1843) hade fick uppleva konsekvenser av att Hedemora drabbades av den stora eldsvådan den 22 april 1849. Även det av Lindstedt ägda hus i vilket postkontoret var beläget, brann ned till grunden. I ett brev till poststyrelsen den 27 december 1849 fullgjorde han de sista plikterna som eldsvådan fick i sitt följe, nämligen begäran om avskrivning av därvid förlorade inventarier.

Poststyrelsen överlämnade brevet till Postkammarkontoret, där kamrer Pontus F T Winroth fick avge ett utlåtande. I detta, daterat den 10 januari 1850, konstaterade han, att *"någon bevisning över persedlarnas förkommande icke lär kunna företes, utan Postmästarens uppgift i detta avseende torde få antagas som riktigt, samt persedlarna, som äro i fråga, varit av ringa värde"*.

Därför hemställde Winroth *"om ej Styrelsen, i likhet med vad förut i dylika fall ägt rum, skulle finna för gott till Herr Postmästarens berörda anhållan lämna bifall; lärande Styrelsen, då bland vad som förkommit även varit större delen av Hedemora postkontor tillhöriga, äldre cirkulärbrev, finna nödigt anbefalla Herr Postmästaren att över de kvarvarande cirkulärbreven upprätta och till Styrelsen inkomma med en förteckning, varefter Styrelsen torde giva föreskrifter om Postkontorets förseende med detsamma felände författningar och cirkulär, som äro gällande"*.

Det framgår inte av detta ärende om Jonas Lindstedt hade fått någon compensation för sina förluster på grund av eldsvådan. Om postmästare Werner Werins olycka att drabbas av eldsvådor såväl som chef för postkontoret i Vittsjö som Markaryd har jag berättat i boken *"Kommunikation i gränsbygd"* (nr 2 i litteraturförteckningen). Vid det tillfället hade jag tillgång till handlingar i Postens centralarkiv och kunde lämna kompletterande uppgifter. Jag beklagar att jag inte kan göra detta beträffande eldsvådan i Hedemora med mindre jag besöker Riksarkivet och får erforderlig hjälp där.

Jonas Lindstedt fick också uppleva den stora förbättring av kommunikationerna som blev följden av Gävle-Dala järnväg. I posthistorisk skrift 24 har jag bl a citerat något av notarien Johan Reinhold Öfwerströms skrivelser. De är av särskilt intresse, inte minst därför att det praktiska tillämpandet av dennes skrivelser speglas i de första reglerade transporterna av post på järnväg. Bertil Lundén och Lars-Erik Lundin har i boken *"Falubygdens posthistoria"* på ett föredömlig sätt redovisat resultat av de studier som de bedrivit i tillgängliga lokala och centralt förvarade handlingar. Bertil Lundéns efterlämnade material som är avsett att överlämnas till Sveriges Järnvägmuseum är ytterst värdefullt i detta avseende.

Jonas Lindstedts efterträdare på postmästarestolen i Hedemora var Pehr Gustaf Westberg (1874-1905). Han fick fullfölja organisationen av Lindstedts arbete i anslutning till riksdagsbeslutet om att kronobrevbäringsskyldigheten överfördes på postverket. Till dess följder hörde bl a införande av lantbrevbäring 1878.

Bland senare tiders postchefer i Hedemora vill jag avslutningsvis nämna Bertel Jonstad, som utnämndes till befattningen 1963, då 46 år gammal och väl i sin krafts dagar. Han berättade i ett nummer 1965 av personaltidningen PS om sina erfarenheter som vasaloppsåkare. Under hans tjänsteår inom södra postdistriktet lärde jag känna honom som en stor idealist. Jag tar mig friheten att citera honom i en liten del av artikeln som avslutning på detta avsnitt om Hedemora, trots att citatet inte är sådant som man väntar sig i en posthistorisk skrift.

I slutet på augusti började jag förberedelserna med ett par mils cykling och därefter tränade jag två gånger i veckan med cykling, löpning, gymnastik och skidåkning, när snön kom. Bortåt 70 tränings-mil på skidor hann jag avverka före dagen D, den 7 mars.

Det var en speciell och sällsam stämning bland de tusentals löpare, som från landets alla hörn strålade samman i trakterna runt Sälen. I abonnerad buss från Hedemora åkte vi upp på lördagsmorgonen. Veteranen i sällskapet skulle åka sitt 24 lopp och vad sägs om finskättade kämpen Einar Lyttbacka, som skulle göra sitt nionde Vasalopp i sällskap med 4 söner?

Mycken sömn blev det inte på natten, ty skrax efter 4 var det dags att stiga upp. Så följde en noggrann påklädningsprocedur med varje plagg noga utprovat, ty faktum är att ett Vasalopp till mycket stor del är en utrustningsfråga. Kl 5 åt vi en stadig frukost och for sedan med bussen till startplatsen, dit vi anlände en timme före start.

Där utvecklades en fantastisk aktivitet. Den ena bussen efter den andra släppte av sin last av ivriga skidåkare, skrudade i alla möjliga slags dräkter. 20 grader kallt var det på morgonen, och de flesta åkarna skidade fram och tillbaka för att hålla värmen och styra nerverna. Rörigt var det men en ganska välordnad röra. I fallor om 200 slussades vi så småningom in och snart stod 4½ tusen löpare stampande otåligt i väntan på att startflaggan skulle fällas, allt medan en helikopter surrade över oss. Otåligheten växte ju närmare startögonblicket vi kom och plötsligt började några i främsta ledet att glida framåt och så var det klippt.

Tjuvstart! Startern hade ingen möjlighet att kalla tillbaka fältet, utan vi brakade iväg nån minut för tidigt. Brakade är nog rätta uttrycket, för bara efter några meter föll en av de främsta löparna,

med påföljd att ett tjugotal löpare hamnade i en stor hög, påminnande om en timmerbröt. Sönderbrutna skidor och stavar betydde sorti för många redan efter ett hundratal meter. För att undvika något så sorgligt, måste man hålla igen och ta det försiktigt. Detta straffar sig emellertid när det gäller sluttiden, ty kommer man i stora klungan uppför de första stigningarna, ges det ingen chans att åka undan, utan man förflyttar sig fot för fot i flera km. För en turist som jag hade detta inte så stor betydelse, utan jag kände bara en härlig tillfredsställelse över att vara på väg.

Efter flera månaders förberedelser kändes det skönt att få prova sina krafter och de 86 km verkade inte alls avskräckande. Nästan längs hela sträckan dök det upp åskådare och privata matkontroller fanns det nästan lika många som anmälda klubbar. För varje 5 km fanns skyltar uppsatta och det var bara att knalla på och plocka den ena efter den andra. Ungefär 25 km är det till första kontrollen vid Mångsbodarna och det är nog den drygaste sträckan, även om stigningarna upp mot Evertsberg frestar på. Ett vanligt förhandstips är att kommer man bara till Evertsberg, som är halvvägs, så klarar man sig alltid till Mora.

Alltnog, allting höll, kondition, händer och fötter, skidor, stavar - åtminstone den ena - och valla och efter en dags oavbruten skidåkning kunde jag med goda krafter runda klockstapeln i Mora och mellan täta åskådardel staka in under den stolta devisen "I fädrens spår för framtids segrar". En tjugusig erfarenhet rikare.

1874-01-01-1905-07-31
Namn Garpenbergs kyrkoby 1905-08-01-1908-09-30

Garpenberg

Vi stöter på namnet Garpenberg som poststation på olika platser och även med varierat namn. Kronobrevbäringsreformen resulterade bland annat i att en poststation öppnades med detta namn vid 1874 års ingång i Finnhyttans gästgivaregård. Gästgivaren själv, C E Berglund, antogs till föreståndare med 100 kr i årsarvode.

Med detta var han inte nöjd och skrev efter 10 månaders arbete till postmästare Westberg i Hedemora det brev som återges nedan.

*Da' undertecknad, upptagen af enskilda
lysselsfästningar, icke kan finna uträkning
att grarsta som föreståndare för Garpenbergs
poststation med den ringa aflöning som för
närvarande bestås eller 100 Rdr, ja' får jag
härmed anmäla min önskan att med detta
års slut afsäga mig befattningen, ja' framt
ej lönen höjes till den af mig ursprungligen
begärda eller 240 Rdr och får jag anhålla att
Herr Postmästaren ville om denna min afsägelse,
göra till Kongl. Poststyrelsen anmälan
Högaktningfullt
Garpenberg den 28 Octob. 1874
C. E. Berglund*

Sedan postmästaren i det följande remissärendet lämnat uppgifter om omsättningen vid poststationen samt uppgett att det inte gick att få tag på någon annan lämplig föreståndare, gick poststyrelsen med på att höja Berglunds årsarvode till 240 kr.

Kronobrevbäringsreformen hade kostat postkassan mycket. I syfte att minska utgifterna infordrade poststyrelsen uppgifter om omsättningen vid poststationerna genom ett cirkulär den 27 september 1875, innan reformen ens hunnit bli genomförd i hela landet.

W. 1053

Ink. d. 2 febr. 1875
 Ink. till Trafikbyrå d. 18 april 1876

Fris
 Kongl. Generalpoststyrelsen.

På grund af cirkuläret N. 46 af den 27 September 1875
 för Hedemora postexpedition härmed värfamt införda följande

Uppgift
 å postbefordringen från Garpenbergs poststation sedan
 dess öppnande den 1 januari 1874

	Antal af afstängna andra månads med. löf		Beloppet af Förändring Såväl Såväl		Siffror för förändring förändring		Beloppet af den 15 förändring		Summa		
1874. 1 ^{te} halfåret	52	153	1093	2	210	96	12	38	61 39	284 75	
2 ^{de} halfåret	41	134	1171	4	210	56	9	94	2 59	223 59	
1875. 1 ^{te} halfåret	33	130	1124	2	195	12	11	66	3 70	81 7	291 55
2 ^{de} halfåret	45	140	1169	5	216	14	12	70	13 8	6 63	248 55
	171	557	4557	13	832	78	46	68	16 78	151 98	1048 22

För förskaffande af ähanda post från Hedemora till Garpenberg och åter
 har Hedemora postexpedition utbetalat:

under 1874	468
1875	472 50
och har Stationsföreståndarens utgått	
under 1874 med	100
1875	240
Garpenbergs station till last	1280 50
för 1874	59 88
1875	172 48

Första sidan av postmästare Westbergs brev med anledning av det nämnda cirkuläret återges på vidstående sida. På andra sidan lämnade han uppgifter som var väsentliga för att bedöma behovet av poststationen med hänsyn till tjänstekorrespondens. Han talade bl a om att socknens kronolänsman samt pastor i församlingen använde sig av tjänstebrevsrätten. Avståndet för dessa tjänstemän "till närmaste andra postanstalter utgör för bägge: till Hedemora 1½ mil; till Fors järnvägsstation vid norra stambanan 1½ mil".

Detta var skäl nog att behålla poststationen och den räddades sålunda från indragning. Westberg redovisade en komplicerad ändring av postföringen som möjligen hade kunnat motivera poststationens indragning, dock utan att detta totalt skulle ha medfört någon besparing.

Poststationsföreståndare Berglund fick nöja sig med årsarvodet på 240 kr men fick ett personligt tilläggsanslag på 100 kr från 1908. Dessförinnan hade han fått byta datumstämpel och sigill samt försändelseetiketter m m. När Garpenberg-Fors järnväg uppläts för allmän trafik den 1 augusti 1905, öppnades nämligen en poststation i järnvägens slutstation med namnet Garpenberg, belägen i Brattfors. Från samma tidpunkt fick den ursprungliga poststationen suffixet kyrkoby.

Det blev ändå en kort nådatid för poststationen med namnet Garpenbergs kyrkoby, alltjämt belägen i Finnhyttans gästgiveri. Denna drogs nämligen in med september månads utgång 1908. Följande dag öppnades i stället en poststation i trafikstationen med namnet Dala Finnhyttan. Därmed var sagan all inte bara för namnet Garpenbergs kyrkoby utan också för gästgivarens era som poststationsföreståndare på den egna arbetsplatsen. Den ursprungliga poststationen hade således en och samma föreståndare under hela sin tid men ändå två namn. Som framgår av följande avsnitt om Dalafinnhyttan, skulle Garpenberg återkomma som postnamn den 1 april 1954.

Kungörelse,

angående dels öppnandet af poststation i Garpenberg, dels ock namnförändring af nuvarande poststationen med samma namn.

Innevarande dag, då Garpenberg—Fors järnväg uppläts för allmän trafik, öppnas poststation vid den å nämnde järnväg belägna trafikstationen Garpenberg inom Kopparbergs län.

Från samma tid skall den nuvarande poststationen Garpenberg inom samma län benämnas Garpenbergs kyrkoby. Stockholm, af Kungl. Generalpoststyrelsen, den 1 augusti 1905.

Under Generalpostdirektörens frånvaro,

H. A. KOLMODIN,

JACQUES PRAMBERG.

Namn Dala Finnhyttan 1908-10-01--1920-09-30
 Namn Dalafinnhyttan 1920-10-01--1939-05-14
 Namn Dala-Finnhyttan 1939-05-15--1954-01-31
 Namn Garpenberg 1954-02-01--
 "Post-i-butik" i Biblioteket

Dala Finnhyttan

Vid järnvägspoststationen med namnet Garpenberg, som öppnades den 1 augusti 1908, blev Frans Wester ansvarig för både post- och järnvägsgöromål. Han fick förflyttning till stationen med namnet Dala Finnhyttan, när järnvägen byggts färdig till Gruvgården och öppnats för allmän trafik den 1 oktober 1908. Möjligen kan han ha flyttat dit något tidigare, eftersom det förekom godstrafik på den 7 km långa delsträckan mellan Garpenberg och Gruvgården redan från den 18 maj 1908. I en handskreven matrikel finner jag att beslutet om Frans Westers placering vid järnvägspoststationen med namnet Dala Finnhyttan fattades den 21 juli 1908 och att poststationen öppnades där den 1 oktober 1908.

Årsarvodet för Frans Wester för hans arbete med postgöromål var från starten 480 kr om året, vartill kom 240 kr i biträdesersättning. Dessa ersättningar höjdes i etapper efter hand som arvoden reglerades med vissa intervaller och uppgick efter 1914 års allmänna reglering till 600 resp 360 kr.

Ansvaret för stationen övergick 1941 vid Frans Westers pensionering till Alfred Johanson, som sedan 1925 hade biträtt med postgöromålen. Poststationens namn stavades Dala-Finnhyttan från den 15 maj 1939 och byttes till Garpenberg den 1 april 1954.

Post och järnväg skildes åt den 1 juli 1956 och Gunnel Dahlgren blev föreståndare. Poststationen fanns kvar i järnvägsstationen under tio år därefter men flyttades den 1 april 1966 till nya lokaler i Zinkgården i samband med att dess status höjdes till postexpedition.

Som på så många orter fann posten även postkontoret (som blev dess term från 1986 års ingång) olönsamt och träffade avtal med en entreprenör om dess skötsel år 1993. Valet föll på biblioteket, där Kerstin Axelsson fick lära sig postjobbet, liksom sin vikarie Eva Björk. En hörna i biblioteket inrättades till postlokal.

Namn Dalahusby 1879-01-01--1939-05-14
 Namn Dala-Husby 1939-05-15--1992-09-18

Dala Husby

Med kronobrevbäringsreformen fick Dalarna 15 nya poststationer vid 1874 års ingång, Bjursås, Djura, Garpenberg, Gustafs, Hamra, Löfsjö, Myrbacka, Ore, Sollerön, Stora Skedvi, Torsång, Tunsta, Wika, Våmhus och Äppelbo. Ett önskemål vid riksdagsbehandling av ärendet var *"en poststation i var socken"*. Detta var naturligtvis ett allt för högt ställt mål, men ändå kände sig företrädare för ett stort antal socknar förfördelade i sammanhanget.

Representanter för Torsåkers och Husby socknar begärde i ett brev till poststyrelsen den 11 maj 1878 att få postföringen ändrad samt att en poststation skulle öppnas i Smedby. Brevet föranledde poststyrelsen att kommunicera i ärendet med länsstyrelsen i Falun. Kronofogden i Hedemora redovisade sina synpunkter i ett brev till länsstyrelsen den 13 juli 1878. Även om hans första besked inte svarade mot poststyrelsens följande beslut finner jag det intressant att citera honom. Han skrev bland annat

"att inrättandet av en poststation inom Husby folkrika och av en ovanligt stor mängd korrespondenter bebodda socken är av behovet högeligen påkallat;

att organisten i förenämnde socken, E Engström, vilken anses som för poststationsföreståndarebefattningen fullt lämplig och vars bostad är i sådant avseende särdeles välbelägen, förklarat sig villig att, emot ett årligt arvode av 300 kronor bestrida ifrågavarande poststationsföreståndarebefattning; samt att, då några inom Smedby byalag belägna gårdar benämnas "Tomsbo", sagde benämning jämväl torde, med avseende å det av Kungl.Generalpoststyrelsen anmärkte förhållande, finnas lämplig för nu ifrågasatte postanstalten inom Husby socken".

Namnet Smedby var redan upptaget. Det fanns på en poststation i Kalmar län. Under handläggningen av ärendet föddes tanken på att flytta poststationen Stora Skedvi från Fäggeby till Smedby. Kommunalstämman i Stora Skedvi sockenstuga den 11 augusti 1878 motsatte sig en sådan åtgärd. Utsedda representanter för socknen skrev bl a följande i ett brev till länsstyrelsen den 20 augusti 1878:

"I händelse St.Schedvi Poststation indrages och en ny sådan inrättas i Husby, skulle St.Schedvi sockenmän ej bli bättre lottade ifråga om utbekommande från Postanstalt av värdeförsändelser m m, än vad Husby för närvarande är; Och ehuru väl St.Schedvi socken ej äger så många verk och inrättningar inom sitt område som Husby socken, finnes dock härstädes bosatta ett flertal köpmän och större korrespondenter".

I sitt svar till poststyrelsen den 12 september 1878 kunde länsstyrelsen inte "finna annat än vad kronofogden i Kopparbergs fögderi och Stora Skedvi sockenmän anfört till stöd för deras åsikt att Stora Skedvi poststation icke bör indragas eller förflyttas, är till alla delar berättigat och med verkliga förhållandet överensstämmande".

Länsstyrelsen berörde också namnfrågan och anförde att den ifrågavarande nya poststationen "lämpligen torde kunna benämnas Dala-Husby".

Det blev flera förslag på föreståndare. Lägst anbud gav handlanden A Th.Lundström, som antogs mot det erbjudna årsarvodet på 100 kr, när poststationen öppnades med 1879 års ingång. Genom två senare beslut lyckades han i två etapper få detta höjt till 240 resp 350 kronor innan årets slut. Höjningarna föregicks av uppgifter om omsättningen vid den nya poststationen, lämnade av postmästare Gustaf Norström i Säter den 18 oktober 1879.

Handlanden förklarar sig härmed vilja
 åtaga sig poststationens föreståndare befä-
 ringen i Husby under en års tid från
 första års början räknadt, mot åtagan-
 dande af ett arvode, ett hundra kronor,
 som Generalpoststyrelsen, under den 3
 september oktober, anslagit för denna
 befästning

Husby den 26 Oktober 1879

A. Th. Lundström

Här bör kanske tilläggas att Stora Skedvi fick behålla sin poststation. Länsstyrelsen skrev till poststyrelsen den 29 juli 1881 och hemställde "att frågan om indragningen av förberörde poststation måtte åtminstone för närvarande förfalla". I posthistorisk skrift 341 har jag berättat om Stora Skedvi på sid 7 - 10.

Säter—Torsåker.										
(Från den 2 januari 1879.)										
T. L.	—	6,0	f. m.							
T. L.	7,45	8,0	f. m.	1,3	Sätters postexpedition	M. F.	12,15	—	f. m.	
				0,9	Stora Skedvi postst. (Fügeby gästgivaregård)	S. Th.	10,15	10,30	e. m.	
T. L.	9,15	9,30	f. m.		Dala Husby postst. (Smedby gästgivaregård)	S. Th.	8,45	9,0	e. m.	
T. L.	11,0	11,0	f. m.	1,2	Rörshyttans gästgivaregård	S. Th.	7,15	7,15	e. m.	
T. L.	1,45	1,45	e. m.	2,0	Valls gästgivaregård	S. Th.	4,30	4,30	e. m.	
T. L.	2,15	—	e. m.	0,4	Torsåkers poststation	S. Th.	—	4,0	e. m.	
				5,8						

Detta är den tidtabell som gällde för postföringen mellan Säter och Torsåker, när poststationen Dala Husby öppnades. Med petitstil anges belägenheten av poststationerna resp utväxlingsplatser, där det inte fanns någon poststation.

Handlanden Lundström blev länge på poststationen Dala Husby. Hans årsarvode, som snabbt höjdes till 350 kr, ökades genom ett tilläggsanslag på 200 kr per år enligt poststyrelsens beslut den 18 november 1902. Det fasta arvode steg till 500 kr den 1 mars 1908.

Lundström efterträddes den 1 juli 1912 av Anne Ohlsson, som fick förflyttning till Vikmanshyttan i november 1915. Ny föreståndare för poststationen Dala Husby blev då folkskolläraren Karl Erik Nikolaus Engström. Andra följde efter honom och poststationen genomgick i likhet med många andra poststationer 1977 den förändring vilken klassade den såsom C-postexpedition, sedermera med termen lokalpostkontor. I ännu en omorganisation förändrades detta till ett postställe den 1 januari 1984 för att slutligen dras in.

Jag anser mig inte kunna underlåta att beröra namnfrågan i Dala Husby. Nedtill på sid 2 har jag nämnt om ortnamnsrevisionen och riktlinjerna för stavning av sammansatta namn. Postmästare Jakob Axel Norelius i Hedemora var inte överens med poststyrelsen i detta fall. Efter konferens med poststationsföreståndaren, kommunalordföranden, landsfiskalen och sparbankskamreraren avstyrkte han tillämpning av reglerna för bildandet av sammansatta ortnamn. Han skrev i sitt yttrande den 22 juni 1938 bl a:

"För postkontorets del måste bindestreck anses bra onödigt. Det skulle åtminstone för den oinvigde kunna ge anledning till missuppfattning, om man skall beteckna en från Dala Husby utgående landsvägs- eller lantbrevbäringslinje, till exempel: Dala-Husby-Bengtsbo-Övernora. Skulle det inte ur praktisk postal synpunkt vara lämpligt att sammanskriva de båda orden Dala och Husby i ett enda sammanhängande ord?"

Postdirektionen hade mot postmästarens uppfattning ingen erinran mot att följa reglerna för sammansatta ortnamn och namnet skrevs från den 15 maj 1939 Dala-Husby. I postens broschyr "Grupp-reklam 1994" används inte bindestreck mellan de båda orden, men det beror kanske på ett förbiseende. Postutdelningen sker från Hedemora och postanstalten är indragen sedan den 18 september 1992, men ortadressen Dala-Husby används för adressering av post, något som redovisades övergångsvis i postens interna telefonkatalog på detta sätt:

DALA-FLODA 0241-220 70 RK Kst Pa 780 44 DALA-FLODA

Öppet M-F 09.30-11.30, 15.00-17.30, L Stängt

DALA-HUSBY

Tidigare postkontor numera enbart ortsadess. Utdelningskontor 776 01 HEDEMORA

DALA-JÄRNA 0281-201 04 RK Kst Pa 780 51 DALA-JÄRNA

Öppet M-F 09.00-17.00, L Stängt

DALARÖ 08-501 500 11 RK SthS Pa 130 54 DALARÖ

Öppet M, O, F 09.30-11.30, 15.00-18.00, Ti, To 09.30-11.30, 12.30-14.00, L Stängt

*DALBY RK MÖ Pa 240 10 DALBY (Distrikt Lund)

Öppet M-F 09.00-18.00, L 10.00-12.00 Telefax 046-20 02 24

Paulsson Eva	046-20 11 05	Postmästare
Kassaexp	046-20 00 83T	
Jacobsson Jonas	046-20 00 83	Banksäljare
Brevbäring/Bo Blennersjö	046-20 97 95	

DALHEM 0498-382 10 RK SthS Pa 620 24 DALHEM

Öppet M-F 09.00-11.00, 15.30-17.30, L Stängt. Entreprenadkontor

1880-11-08--
Post-i-butik hos GK Livs ICA

Vikmanshyttan

Med tillkomsten av Södra Dalarnas järnväg föddes bl a poststationen i Vikmanshyttan. Linjen öppnades för allmän trafik på den 38 km långa delsträckan mellan Strömsnäs (vid Krylbo) och Säter via Kullsveden samt på det 3 km långa spåret mellan Kullsveden och Bispsberg för allmän trafik den 8 november 1880. Ett år senare var järnvägen klar för allmän trafik på hela sträckan mellan Krylbo och Borlänge.

Den del av tidtabellen som användes för posttrafik vid tågstarten, när poststationen i Vikmanshyttan öppnades, återges nedan.

Krylbo—Bispsberg—Säter.

(Från den 8 november 1880.)

XLVIII.

N:r 2.

2,45	Krylbo	11,30
3,2	Avesta	11,21
3,48	Hedemora	10,35
4,9	Vikmanshyttan	10,13
4,45	Bispsberg	9,43
5,1	Säter	9,18

Denna spalt
läses ned-
ifrån och
uppåt.

N:r 1.

XLVIII.

En av de första föreståndarna för poststationen i Vikmanshyttan var stationsinspektorn Carl Wilhelm Theodor Lindqvist. Han fick enligt poststyrelsens beslut den 22 december 1886 300 kronor i årsarvode för den postala delen av sitt arbete. Det höjdes till 360 kronor vid 1896 års ingång.

Stins Lindqvist efterträddes den 16 november 1901 av Carl Erik Hedström, som efter 1902 års allmänna reglering av postarvoden vid järnvägsstationer kunde kvittera ut 480 kr per år för postarbetet. Detta ökade så mycket att post och järnväg inte kunde vara förenade i längden.

Följden blev att post och järnväg skildes åt den 1 november 1915. En ny lokal togs i bruk i samhället och den tillträdande föreståndaren, fröken Anna Ohlsson, som vi redan mött i avsnittet om Dala Husby, fick ta ansvar för verksamheten. Hennes årsarvode på 600 kronor jämte biträdesersättning på 420 kronor inkluderade skyldigheten att ombesörja "såväl posttransporter som brevlådetömning". Dessutom omfattade kontraktet 60 kr om året "till bekostande av erforderligt biträde vid posttransporterna".

Centralbyråkraternas oförståeliga jakt på ortnamn i postadresser kulminerade under 1970-talet. I mars 1973 framfördes tanken på att ändra namnet Vikmanshyttan till Hedemora 2 och Dala-Husby till Hedemora 3. Mot detta vände sig naturligtvis opinionen och kommunstyrelsens ordförande i Hedemora kunde en månad senare tala om, att namnändringen troligen lagts på is men att vissa andra åtgärder skulle vidtas, t ex centralisering av postutdelningen till Hedemora.

Slutet blev att postnamnet Vikmanshyttan räddades och poststationen följde med i svängen och fick ändra den formella termen i flera omgångar. När dess 100-årsjubileum firades med några dagars förskjutning den 14 november 1980, uppges det inte ha varit någon som missade att fira detta.

Hundraåringen kungjordes nämligen under både högtidliga och pampiga former genom att postområdeschefen Birger Ström, ortpostmästaren Olle Finné och postkonsulentsen Olle Flodström, iklädda postuniformer av sekelskiftesmodell, blåste fanfar på posthorn. Under hela dagen bjöds sedan kunderna på kaffe och bröd av Irene och Erik Hellström, som då gemensamt skötte posten i Vikmanshyttan.

Det följande decenniet medförde genomträngande omorganisering över hela landet. Kostnaderna blev för höga och postverket lämnade sina postkontor på entreprenad i allt högre takt. I Vikmanshyttan blev det GK Livs ICA som fick träffa avtal om en s k post-i-butik.

Vidstående bild är hämtad från personaltidningen PS i jan 1981.

Irene Hellström bjuder på kaffe med bröd när Vikmanshyttan fyller hundra och kunderna låter sig väl smaka.

1903-10-01-1966-04-30

Dådran

Medan de flesta orterna i Finnmarken fick kämpa hårt i sina försök att få god postservice gick det undan för dem som bodde i Dådran. Det kunde de tacka industrien för.

Disponent Arvid Hernmarck vid Kopparbergs och Hofors Sågverks Aktiebolag begärde i ett brev till poststyrelsen den 27 juni 1903, att tidigare under hand avhandlade tanke på en poststation skulle bli verklighet.

Postinspektör Ljungh omtalade i sitt remissvar till poststyrelsen, att såväl kronolänsmannen i Rättvik som kronofogden flera år tidigare hade framhållit önskvärdheten av en poststation vid bruket, men att han då hade tyckt kostnaderna blev för höga. Dessa hade nu "begränsats till belopp, understigande den beräknade portoinkomsten för försändelser från befolkningen i orten".

Efter beslut av poststyrelsen öppnades poststationen den 1 oktober 1903 med komministern A A Grane som föreståndare. Han fick 200 kr i årsarvode. Sågverksaktiebolaget svarade för postföring på den 22 km långa sträckan från Enviken med en ersättning från postverket på kr 1:50 per tur fram och åter.

Vid 1908 års ingång övertog kassören Fredrik Proschwitz befattningen under ett halvårs tid, följd av komminister Nils Erik Ekblom. Med bokhållaren Erik Edgren som vikarie under en kort övergångsperiod blev det åter en komminister vid rodret den 1 oktober 1915, R Bergqvist. Ännu några för lokalbefolkningen kända namn förekommer i "regentlängden".

År 1948 tog Barbro Rubensson över rulljängsen, som man säger ibland, och fick 22 år senare uppleva poststationens indragning. Detta skedde den 30 april 1966, samtidigt som Dådrans skogsförvaltning i Kopparfors AB avvecklades. De 28 hushåll, som betjänades under poststationens sista tid, anslöts till en lantbrevbäring från Enviken. Där fick senare resultatområdeschefen Lena Henningsson ta över ansvaret för service till ett stort antal hushåll i fortsatt centralisering av postdistributionen.

Bingsjö

1908-01-01–1971-04-30

"Att särskild poststation skulle upprättas i Bingsjö våga vi icke begära, ehuru ingen kan förneka, att en sådan vore bra mycket lämpligare än i Svabensverk, där endast några högst få personer äro boende, sedan bruksrörelsen där nu blivit nedlagd".

I ett brev från Bingsjö den 15 oktober 1886 till poststyrelsen skrädde klockare Hans Ersson, folkskollärare Hans Andersson och många andra undertecknare inte orden. Brevet ledde till en remissbehandling, under vilken poststationsförståndare Johan Hjälms i Svabensverk fick tillfälle att yttra sig. Han var kapellpredikant med 50 kr om året i ersättning för att han också ansvarade för postservice. Poststationen hade inrättats den 1 juli 1874 och han var redan dess tredje föreståndare.

I ett fyra foliosidor långt brev försökte Hjälms försvara sin egen poststations fortbestånd och visa på att någon poststation inte behövdes i Bingsjö. Han skrev bl a: *"För den som väl känner förhållandena i Bingsjö förefaller denna ansökan så absurd, att man knappt kan tro den vara allvarligt menad".*

Poststationsförståndare Olof Andersson i Enviken yttrade sig också i ärendet. Han var nyanserad och gav förslag på en lösning: *"För att få förbättrad postgång för Bingsjöborna anser jag vara att hava ett regelbundet bud emellan Dådran och Bingsjö, däremellan avståndet är en mil, då de finge sin post tvenne gånger i veckan".*

Sedan postmästare A W Claesson i Falun avstyrkt såväl poststation som lantbrevbäring, beslöt poststyrelsen den 17 december 1886, att ärendet inte skulle föranleda till vidare åtgärd. Men en ny framställning med i stort sett samma ordalydelse som den i oktober 1886, kom till poststyrelsen den 29 mars 1889. Efter remissbehandling beslöt poststyrelsen att lantbrevbäring skulle inrättas från Svabensverk till Bingsjö kyrkby. Hemmansägaren Jonas Erik Hansson i Bingsjö antogs till lantbrevbärare med en tur i veckan. För detta fick han en krona per tur, fram och åter. Folkskollärare Hans Andersson blev sk kommunombud i Bingsjö med uppdrag att förmedla posten mellan lantbrevbäraren och dem som inte kunde nå honom under turen. Den sysslan avlönades inte av postverket.

I början av det nya seklet spreds rykten om att poststationen i Svabensverk ifrågasatts till indragning. Detta blev anledning för bingsjöborna att på nytt begära att få en egen poststation. En framställning därom den 22 augusti 1903 föranledde emellertid ingen åtgärd av poststyrelsen, sedan postmästaren i Ockelbo och postinspektören i mellersta distriktet hade avstyrkt.

Envisheten skulle ändå ge resultat så småningom. Ett brev av den 1 april 1907 till poststyrelsen med bl a klockare Ersson och folkskollärare Andersson som undertecknare pekade på dåliga postförhållanden. Nu önskade man dra in lantbrevbäringen från Svabensverk, få åkande post från Dådran samt en poststation i Bingsjö. I Dådran fanns en poststation sedan den 1 oktober 1903, som framgår av föregående avsnitt.

Nu började en omfattande utredning, som bara i poststyrelsens centralarkiv kom att omfatta ett 40-tal foliosidor. I ärendet ifrågasatt indragning av poststationen i Svabensverk förverkligades inte men beslut fattades om postföring två gånger i veckan mellan Dådran och Bingsjö samt en poststation i Bingsjö.

Den nya organisationen började tillämpas med 1908 års ingång och handlanden Nygårds Hans Persson blev poststationsföreståndare med 150 kronor i årsarvode. En lantbrevbäring inrättades dessutom mellan Bingsjö och Dalstuga med två turer i veckan. För denna ansvarade folkskollärare Hans Andersson med en krona i ersättning per tur fram och åter. En framställning av handlanden Peckos Matts Jonson om att få en poststation i hans affär i Dalstuga föranledde ingen åtgärd. Ett postombud kom däremot att så småningom inrättas i Dalstuga 1935. I dess datumstämpel fanns gravyren BINGSJÖ POB 2. Ett annat postombud hade öppnats i Finnbacka, BINGSJÖ POB 1.

Poststationen i Bingsjö fick under olika föreståndare och med flyttning 1955 från Nylandsgården till vägskalet mot Dalstuga vara kvar till modern tid. Alice Abbor tog över befattningen som föreståndare 1954 och upplevde poststationens indragning med april månads utgång 1971. Hon blev då lantbrevbärare på en 13 mil lång linje med utgång från Enviken för betjäning av ca 300 hushåll i Nyfåboden, Lamborn, Svabensverk, Dalstuga, Finnbacka och Bingsjö. Poststationen i Svabensverk drogs in samtidigt.

Postkontoret i ORSA
Ink. d. 26. 9. 40
d.nr 67

1936-11-01--1949-01-31

Avradsberg

Till posten i Yttermalung anknöts den 1 juni 1935 ett postombud i Avradsberg. Där visade sig rörelsen bli så stor, att man snart nog kunde överväga att byta ut det mot en fullständig poststation. Detta påvisade postdirektionen i mellersta distriktet för poststyrelsen i ett brev den 30 juli 1936. Postombudet hade begärt arvodesförhöjning till 300 kr per år från då utgående 246 kr.

Efter genomförd utredning beslöt poststyrelsen den 27 augusti 1936, att en poststation skulle öppnas med namnet Avradsberg och det befintliga postombudets föreståndare blev nu ansvarig för poststationen med dess större befogenheter.

Det visade sig snart nog att man tagit till i överkant. Poststationen levde emellertid kvar oförändrad under mer än tolv år. Dess indragning blev en av de tidigare förändringarna efter andra världskrigets slut. Det ersattes med ett postombud med februari månads ingång 1949, vilket i sin tur avvecklades med juli månads utgång 1964, då effektiviserad lantbrevbäring kunde helt överta dess uppgifter.

1942-09-01--1970-05-30

Hansjö

Jag vill också lämna utrymme åt en mycket senare tillkommen poststation. Trots krigsoran i Europa var det relativt hög aktivitet i vårt isolerade land när det gällde utökning av postens service. Under år 1942 inrättades sålunda inte mindre än ett 30-tal nya poststationer, däribland nio som filialer på orter med redan befintliga postkontor.

Till poststyrelsen redovisade postdirektionen i Gävle den 12 juni 1942 tre framställningar om inrättande av en poststation i Hansjö by i Orsa socken på blott fem kilometers avstånd från Orsa municipalsamhälle. Framställningarna var då mer än årsgamla och hade undersökts och tillstyrkts av postmästaren i Orsa. En av dessa återges på vidstående sida.

Till

Postmästaren i Orsa.

Då vi fått kännedom om, att man i Hansjö har gått med gemensam lista som skulle inlämnas till postmästaren i Orsa med anhållan om att få poststation i Hansjö vill även vi Bjus-bor på det varmaste få instämma i den nämnda framställningen.

Anledningen till vårt instämmande är, att vi till Orsa har cirka 7-8 kilometer men till Hansjö har vi endast 2 kilometer. Vidare vill vi instämma i vad Hansjö listan framhåller vad gäller olägenheterna med värdeförsändelser, paket m.m.

Här kan också nämnas att vi i Bjus inte har någon affär men fins det i Hansjö flera stycken av detta slag och av denna anledning är Hansjö alltid den plats vi måste och skall till.

Undertecknade vill härmed till sist på det entusiastiskt få anhålla om, att postmästaren i Orsa med det snaraste måtte uppta denna sak till behandling och är vi förvissade om, att resultatet blir Poststation i Hansjö.

Bjus i september 1940

Högaktningfullt.

BJUS SÄGAKTIEBOLAG	Sägaktieslut	Bjus Orsa
Finns Hans Andersson	Sägaktieslutare	" "
Lenn Hans Larsson	Hummorsigare	" "
Anna Hedlund.	Fru	" "
Affred Gjörlöv	Bjuggvads Smiten	" "
Dr. G. Larsson	Bjuggvads Smiten	" "
Edvin Andersson	Bjuggvads Smiten	" "
J. August Andersson	Fru	" "
Thal Hans Persson	Hummorsigare	" "
Dunder Anders Andersson	Hummorsigare	" "
Dunder Hans Larsson	Fru	" "
Sigra Hans Persson.	Hummorsigare	" "
Erik Sigra	Hummorsigare	" "
Anders Fridt	Sägaktieslutare	" "
Erik G. Larsson	Sägaktieslutare	" "

Efter kontakt med ortnamnskommissionen i namnfrågan och vissa andra rutinåtgärder beslöt poststyrelsen att poststationen i Hansjö skulle komma till stånd med samtidig indragning av lantbrevbäringen på linjen Orsa - Hornberga och inrättande av postföring mellan Orsa och den blivande poststationen. Dessutom skulle en s k löspostbefordran anordnas med en vardaglig tur, fram och åter, på en 6,5 km lång linje mellan Hansjö och Hornberga.

Beslutet genomfördes den 1 september 1942. Till poststationsföreståndare antogs lantbrevbäraren Joel Hansson. Han fick till en början hyra lokal för poststationen i en nedlagd småskola i Hansjö.

Sedan den moderna lantbrevbäraren under 1960-talet efter hand fick allt större befogenheter kom frågan om poststationens indragning helt naturligt på tal. Ett förslag till omorganisation skickades från postdirektionen i Gävle till Orsa kommun i december 1969. Detta följdes med en lokal informationskväll i februari 1970 och Mora Tidning kunde rubricera sin artikel den 6 februari med orden "Ingen protesterade mot att Hansjö poststation dras in".

Av skilda orsaker dröjde det rätt länge innan planerna kunde realiseras, men med maj månads utgång 1970 var sagan all för poststationen i Hansjö. Den ersättande och utvidgade lantbrevbäringen har visat sig vara till fördel särskilt för de kunder som bor på något avstånd från den indragna poststationens plats.

ej poststation

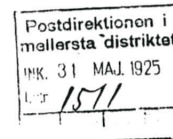
Bengtsheden

Låt oss avslutningsvis göra ett hopp från Orsa till gränstrakterna mot Gästrikland. Den framställning som återges i förminskad reproduktion på vidstående sida tillstyrktes av postmästaren i Falun den 30 maj 1925. Postdirektör E G Lanng i Gävle hade emellertid en annan uppfattning och anförde bl a:

"Då avståndet från Bengtsheden till Sundborn är 9 och till Svärdsjö blott 6 km, vill det synas postdirektionen, som om här berörda bygd redan för närvarande vore väl så tillgodosedd i postalt hänseende. Den fördel, som genom öppnandet av poststationen i Bengtsheden, skulle beredas byarna Boda, Hillersboda och Liljansnäs, synes icke heller vara påtaglig, då avståndet från dessa byar till den nya poststationen bleve ungefär detsamma, som för närvarande till poststationen i Svärdsjö".

Poststyrelsen biföll postdirektörens hemställan att framställningen inte skulle föranleda till någon styrelsens åtgärd.

I 6.1322

Nr	I 6.1322
GRUPP	II
AFD	a
MÅL	2

Ink. 17 JUL 1925

Till Kungl. Generalpoststyrelsen, Stockholm.

Undertecknade, boende i Bengtshedens by i södra delen av Svärdsjö socken, anhålla vördsammast att få en poststation inrättad på vår ort.

Sedan cirka 50 år tillbaka i tiden nå vi fått vår post genom lösväska från under längsta tiden Sundborns poststation, vilken ju gått tack vare det att enskilda personer utan ersättning utfört därmed förenat arbete.

Med hänsyn till den omfattning postutvexlingen nu tagit, ej minst ifråga om paketposten, torde nog en poststation få anses vara nödvändig.

Genom vår lösväska, som ombesörjes av Svärdsjö & Bengtshedens Handelsaktiebolags personal, expedieras för närvarande till postprenumeranter något över etthundra ex. tidningar av olika slag. Den noterade avgående värdeposten under förlidet år uppgick till kronor 67186,58. Däri är ej kronouppbörderna inberäknad och för avgående ass. och rek. endast postavgifterna.

Härförutom går en hel del post genom andra lösväskor i närheten.

Vår bys befolkning uppgår till cirka 450 personer, och medräknas de övriga byarne omkring sjön Liljan: Boda, Hillersboda, Liljansnäs överstiger befolkningen 1000 ~~XXXXXX~~ personer,

Angående lämpligt namn på en poststation här, anse vi Bengtsheden vara olämpligt, därför att vi under årens lopp då och då förvexlats med Borgsheden, Bergsheden o.s.v.

Liljan är ett lämpligt namn efter sjön omkring, vilken byarne äro belägna, och för att litet tyda på Svärdsjö kan den ock kallas S V Ä R D S J Ö L I L J A N, vilket kanske medförde minsta förvexlingen med andra adresser.

Bengtsheden, Sundborn den 18 mars 1925

Hans Liljan *J. Emil Johansson*